



Utbildningsdepartementet

Remissvar gällande promemorian Elever i grundskolan, specialsolan, sameskolan och gymnasieskolan ska lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå

Sammanfattning

Borgholms kommun instämmer i huvudsak med förslaget att elever ska kunna få läsa i snabbare takt och på en högre nivå. Vi anser dock att förslaget kan leda till mindre likvärdig skola mellan Sveriges kommuner då förutsättningarna för att erbjuda undervisning på en högre nivå varierar i hög grad. Vi ser även att skrivningen om att rektorn har ett särskilt ansvar för att elever får möjlighet att studera på en högre nivå kan tolkas som att det inte är helt valfritt. Förslaget argumenterar i slutsatsen som är att det inte införs några nya obligatoriska uppgifter för de kommunala huvudmännen och att ersättning därför inte behöver utgå. Det handlar om att följa skollag och läroplan i att utbildningen ska anpassas för varje enskild elev och inte peka ut grupper. Detta ansvar finns redan och det handlar mer om förutsättningarna att genomföra uppdraget. Borgholms kommun ställer sig positiva till öppningen för fjärrundervisning i förslaget.

Remissvar

I Borgholms kommun organiseras grundskolans verksamhet inom kommunen. Gymnasieskolans verksamhet organiseras i ett gymnasieförbund, Kalmar gymnasieförbund, som ägs av Borgholms kommun tillsammans med andra kommuner. Gymnasieverksamheten bedrivs geografiskt på gymnasieskolor i Kalmar kommun. Skolorna i Borgholms kommun tillhör därför de skolor som har långt till gymnasieskolorna. Som för många landsbygdskommuner är skolans tider starkt beroende av busstider och en majoritet av kommunens elever är beroende av skolbussarna för att ta sig till och från skolan i anslutning till skolans tider.

Det är generellt svårt för Borgholms kommun att organisera undervisning i ett gymnasieämne för elever inom grundskolan eftersom det inte finns en närliggande gymnasieskola. Vidare är andelen grundskolelärare med behörighet att undervisa i både grundskolan och gymnasieskolan relativt låg, vilket kan göra det svårt att både rekrytera behöriga lärare samt att hitta någon sådan lärare inom sin egen organisation. Vad som då blir aktuellt är att anordna fjärrundervisning och köpa undervisningen från Kalmar gymnasieförbund.

Det är visat att Sverige behöver bli bättre på att ta tillvara på särskilt begåvade och högpresterande elever men hur detta görs kan se ut på olika sätt. Studier för elever i grundskola på gymnasienivå är ett av flera sätt att möta särskilt begåvade och högpresterande elever på.

Alla ska enligt 9 § skollagen, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen. Vidare ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. Förslaget kan leda till att det läggs större vikt på att erbjuda gymnasiestudier i grundskola samtidigt som det i vissa kommuner i praktiken är betydligt lättare att erbjuda elever i grundskolan att studera på gymnasienivå än i andra kommuner, vilket kan påverka likvärdigheten för eleverna beroende på var man bor samt öka konkurrensen mellan olika huvudmän.

I förslaget ges exempel på att en skolenhet som har tillräckligt många elever som har förutsättningar att läsa ämnen på gymnasienivå kan anordna undervisningen samlat för dessa elever. Om undervisning på gymnasienivå bara behöver anordnas för någon enstaka elev kan undervisningen i stället differentieras så att eleven får sin undervisning inom ramen för den ordinarie undervisningsgruppen, men med innehåll från gymnasieskolan. Vidare föreslås ämnen som en elev i grundskolan, enligt gymnasieskolans ämnesplan, ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan. Sådana betyg ska utfärdas separat.

Undervisning på gymnasienivå skulle gå att ordna men om eleven ska få betyg och undervisas av behörig gymnasielärare kommer det bli svårare att anordna. För en kommun som Borgholms kommun, med färre än 1 000 elever utplacerade på sex skolor varav högstadiet organiseras på två skolor, med olika skoltider och busstider, kommer det inte kunna gå att anordnas lika effektivt som för en större kommun med större skolor oavsett fjärrundervisning. En av skolorna i Borgholms kommun har totalt 17 elever i årskurs 9.

Om en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser på en högre nivå, ska huvudmannen få besluta att elevens läsår ska ha en annan omfattning eller börja och sluta vid andra tidpunkter än vad som anges i skolförordningen. Huvudmannen ska också få besluta att elevens skolarbete inte ska förläggas måndag–fredag eller vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Elevens skolarbete ska inte heller behöva förläggas så att eleven så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar. Trots detta behövs det en gymnasiebehörig lärare dessa tider och det kan bli svårt att hitta en gymnasielärare i det specifika ämnet som är villig att undervisa kvällar och helger. Behovet av flexibilitet blir också särskilt stort om de elever från grundskolan som ska läsa i gymnasieskolan kommer från flera olika skolor inom kommunen till Kalmar gymnasieförbund, där undervisningstiden ska passa alla skolor.

Mindre skolor på landsbygden med skolskjutstrafik har låg flexibilitet, både organisatoriskt och ekonomiskt, för att anpassa elevernas schema och erbjuda studier på gymnasienivå. Det kommer vara svårt för Borgholms kommun att ordna undervisning i ett gymnasieämne för en elev eftersom det inte finns en närliggande gymnasieskola. Det kommer troligtvis att bygga på fjärrundervisning.. Det blir en organisatorisk utmaning då Borgholms kommun inte har egen gymnasieskola.

Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna som regel åtföljas av en statlig finansiering via det generella statsbidraget. Principen gäller när riksdagen, regeringen eller en myndighet fattar bindande beslut om ändrade regler för en verksamhet (prop. 2006/07:100 s. 221). Förslagen om att det ska vara möjligt att läsa nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan i grundskolan (avsnitt 4.2) kan enligt remissen bara medföra försumbara kostnader, om huvudmannen för grundskolan samarbetar med en gymnasieskola. De nämnda förslagen är enligt remissen dock helt frivilliga för huvudmannen och innebär således inte att det införs några nya obligatoriska uppgifter för de kommunala huvudmännen. De läroplansändringar som föreslås och som bl.a. innebär att rektorn ska ha ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får möjlighet att studera på en högre nivå är enligt remissen enbart förtydliganden i förhållande till skollagen (se avsnitten 4.1 och 5.1). Frågan hur gymnasieskolor ska organisera sin verksamhet utan ökade kostnader när de tar emot elever som redan har betyg i olika gymnasieämnen är också intressant.

Utifrån skrivningen att rektorn ska ha ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får möjlighet att studera på en gymnasienivå kan upplevas som en skarpare skrivelse av detta alternativ att möta begåvade och högpresterande elever snarare än att alternativet är helt frivilligt. För en mindre kommun kan inte heller kostnaderna för att anordna studier på gymnasienivå i grundskola vara försumbara. De kommunala huvudmännens möjligheter att uppfylla befintliga skyldigheter för att eleverna ska kunna nå längre i sin kunskapsutveckling utökas dock genom möjligheten och att rektorn får ytterligare ett verktyg att möta dessa elever.

För en större kommun med flera elever som exempelvis ska läsa Historia A blir det med kostnadseffektivt per elev än en mindre kommun som har färre elever som ska läsa Historia A. En mindre kommun med ett gymnasieförbund kommer eventuellt behöva samordna med övriga kommuner inom förbundet eller rätta sig efter förbundets största kommun.

Borgholms kommun
UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Kim Jakobsson
Administrativ chef

Roland Hybelius
Utbildningschef